

Roofvogelonderzoek in Overijssel in 1995

Nico Driesen

(Werkgroep Roofvogels Overijssel)

In 1995 is in Overijssel een begin gemaakt met het opzetten van een netwerk van contactpersonen ten behoeve van de roofvogelmonitoring in Overijssel. Daarvoor is in januari een brainstorm-bijeenkomst belegd in Hellendoorn. Er zijn verschillende zaken die voor verbetering in aanmerking komen besproken. Eén van die zaken betreft de verbetering van de communicatie tussen de Werkgroep Roofvogels Overijssel en de mensen die het veldwerk verzorgen. Het opzetten van het genoemde netwerk was een logisch gevolg. Tot nu toe hebben elf personen zich bereid verklaard om als regio-contactpersoon op te treden. Verder worden een aantal gebieden al jaarlijks volledig geïnventariseerd zodat daar geen behoefte was aan een contactpersoon. Taken van de regio-contactpersonen zijn:

- Fungeren als aanspreekpunt voor de roofvogelmonitoring in de eigen regio;
- Het verzamelen van de monitoring-gegevens;
- Een bijdrage leveren aan de verslaglegging;
- Verbeteren van de communicatie tussen de betrokken personen en instanties.

Natuur en Milieu Overijssel verzorgt het secretariaat voor de Roofvogelwerkgroep Overijssel en fungeert als doorgeefluik naar de WRN. In 1995 is begonnen met het opslaan van de gegevens in een database bestand. Deze database is opgezet volgens de formulieren die door de WRN worden gebruikt.

Resultaten

De provincie Overijssel omvat 3928 km², waarvan ongeveer 9.4% bebost is. In de meeste delen van de provincie is op enigerlei wijze onderzoek naar roofvogels verricht, van intensief (bijvoorbeeld De Weerribben) tot extensief. In de oostelijke helft van de provincie zijn de hiaten in de dekking het grootst.

Veel bijdragen van coördinatoren gingen wat dieper in op (mogelijke) vervolging. Het geval Heino zal hier niet nader worden behandeld (zie Takkeling 3(3): 64-69). Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten over 1995 (Tabel 1), waarbij in de tekst wordt ingegaan op andere gevallen van (mogelijke) vervolging en verstoring.

Tabel 1. Overzicht van de gemelde territoria, gevonden nesten, gecontroleerde nesten en aantal uitgevlogen jongen (van de gecontroleerde nesten) van roofvogels in Overijssel in 1995. *Territories registered, nests found within occupied territories, nests controlled and number of fledglings (from nests controlled) of raptors in the province of Overijssel in 1995.*

Soort <i>Species</i>	Territoria <i>Territories</i>	Nesten <i>Nests</i>	Gecontroleerde nesten <i>Controlled nests</i>	Uitgevlogen jongen <i>Fledglings</i>
Wespendief <i>Pernis apivorus</i>	12	8	7	11
Bruine Kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	23	20	12	17
Havik <i>Accipiter gentilis</i>	77	65	62	96
Sperwer <i>A. nisus</i>	82	72	54	154
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	244	227	163	237
Boomvalk <i>Falco subbuteo</i>	18	13	9	22
Torenvalk <i>F. tinnunculus</i>	74	62	47	120

Volwassen vrouwtje Wespandief op nest in lariks, Havelterberg, juli 1994 (Herman Gruppen)

- In Windesheim zijn sinds half mei geen Buizerds meer waargenomen, terwijl er doorgaans drie paren verblijven. In een nestkast op het terrein van de Centrale Harculo broedde een paartje Torenvalken. Op een bepaald moment waren alle jongen verdwenen. Het mannetje is dood op het terrein gevonden.

- In Staphorst deden de muizeneters het ondanks het natte voorjaar redelijk. Er zijn geen onregelmatigheden geconstateerd in dit onderzoeksgebied. Niet alle jongen zijn geringd. Net toen de jongen ringbaar waren, was het zeer slecht weer. De bomen waren te glad om te beklimmen.

- De mensen in de regio Kampen hebben zich in de afgelopen jaren vooral toegelegd op de boswachterij Roggebotzand en het Reve-Abbertbos (Oostelijk Flevoland). De roofvogel-monitoring in 1995 heeft zich ook tot deze gebieden beperkt. De bedoeling is om in de komende jaren de activiteiten naar het Overijsselse gedeelte uit te breiden. De stand van de Buizerd was van 1991 tot 1994 vrij stabiel, maar er werd op maar 8 nesten gebroed terwijl in het voorjaar bij 19 nesten activiteit is waargenomen. Met de Havik is het, net als met de Buizerd, niet zo erg best gegaan het afgelopen jaar. De laatste 3 jaar zijn steeds 6 territoria van de Havik vastgesteld. Alleen in 1994 zijn uit alle nesten jongen uitgevlogen. Verder mochten we ook dit jaar weer de Wespandief als broedvogel in het Roggebotzand verwelkomen (zie Bijlsma & de Roder in deze Takkeling). Van de Sperwer werd één territorium ontdekt, tegen vijf in 1994.

- In het noordelijk gedeelte van de Sallandse Heuvelrug (SBB) is in februari de inventarisatie van start gegaan. Pas half mei was het gehele gebied doorgestuind. Daardoor zijn de balts en de verdere activiteiten rond de horsten voor een groot gedeelte gemist. Er zijn twee broedgevallen van Havik en één van Buizerd vastgesteld. Eén van de Haviken ving

geregeld postduiven, zoals werd vastgesteld aan de hand van de 14 ringen die onder de plukboom en het horst werden gevonden.

- Door enkele vogelaars/IVN-ers is in het zuidelijke gedeelte van de Sallandse Heuvelrug een succesvol broedgeval van een Raaf geconstateerd. Ook is door hen een territorium van de Boomvalk vastgesteld.

- In de omgeving van Hertme is een dode Buizerd aangetroffen. Het dier was in verregaande staat van ontbinding. In de buurt ervan lag een dode Ekster. Vermoedelijk zijn beide dieren geschoten. In hetzelfde bos zijn aangevreten kippen-eieren gevonden (gif?).

- In Zuid-Salland is in een peppelbos aan de Raalterweg (Veldhuis), net als in 1994, een buizerdnest doorgeschoten. Hiervan is aangifte gedaan. Opvallend is dat c. 100 meter verderop een nieuw nest is gemaakt, nu met een eerstejaars vrouwtje als broedvogel. Uit het vervolglegsel van 2 eieren is 1 jong uitgevlogen. Het jong is geringd.

- In Hellendoorn is in september een Buizerd aangetroffen in een kraaienvangkooi. Vier dagen later bleek dat het dier niet was vrijgelaten en dood in de kooi lag. Er is aangifte gedaan bij de plaatselijke politie. De politie heeft de zaak verder in onderzoek.

- De inventarisatie in Ommen en omstreken had een moeizame start in 1995 (Han Bouman). Van de Havik werden 4 nesten gevonden (9 jongen), van de Buizerd 7 nesten (13 jongen) en van de Boomvalk 1 nest (3 jongen). Van de Wespindief bleef de nestplaats onbekend, maar er werd wel een uitgevlogen jong waargenomen. Er werden slechts enkele roofvogeljongen geringd. Van de Buizerd werd één nest verstoord door predatie.

- In Ommen is ten behoeve van uitbreiding van een camping begin dit jaar een stuk bos gekapt. In één van de bomen bevond zich een, dit seizoen nog niet bewoond, buizerdnest.

- Zuid-Twente en Hamaland (D): zie Rosendaal *et al.* elders in deze Takkeling.

- Eind december 1994 werd in Nieuwleusen door een jager, volgens eigen verklaring per abuis, een Buizerd doodgeschoten. De betrokken jager werd gehoord en bekende. Proces-verbaal is opgemaakt.

- Op 31 maart werden door een toezichthouder van Natuurmonumenten in de Otterskooi in Dwarsgracht 3 dode, in staat van ontbinding verkerende Buizerds gevonden. De vogels waren niet meer geschikt voor onderzoek. Mogelijk dat deze zaak iets te maken heeft met de op 7 november 1994 op nagenoeg dezelfde plaats gevonden 3 dode Buizerds. Uit onderzoek van het ID-DLO bleek dat de laatste waren vergiftigd.

- In april werden tussen de Luyteinweg en het kanaal Steenwijkerdiep (Wetering) een drietal plastic duiven aangetroffen. Deze duiven waren voorzien van een drietandige vork, die door de rug waren gestoken. Eén duif was op een afrasteringspaal bevestigd, de andere twee stonden op de grond. Ondanks langdurig posten en het naderhand ondervragen van de plaatselijke jagers is geen dader achterhaald.

- In mei werd geconstateerd dat er in een bosperceel langs de Wechelerweg te Diepenveen hagel in de stam van een nestboom van een Buizerd zat. Onderzoek heeft geen resultaat opgeleverd.

- Bij de Regio-politie IJsselland zijn in 1995 67 C2-vergunningen afgegeven.

De politie heeft de afgifte van C2-vergunningen nagetrokken en heeft geen onregelmatigheden geconstateerd. Wel is geconstateerd dat de aanlevering en verwerking van gegevens verbeterd moet worden, met name informatie over de doodsoorzaak en exacte vindplaats zijn onvolledig. Van de Regio-politie Twente zijn geen gegevens ontvangen.

Aan het roofvogelmonitoringproject hebben in 1995 de volgende personen, groepen en instellingen meegewerkt: P. v.d. Akker, A.H.J. Ambergen, Sepp Anconé, J. Andrea, Arnold Bakker, D. v.d. Berg, W. Bergsma, E. Blanke, G. Boers, A.J. Boonstra, H. Bouman, Jeroen Bredenbeek, G. Breukelman, J. Bruggeman, G. Compagne, H. Dinius, F. Ensing, G.J. Ensing, J. Euverman, H. Gemmers, W. Gerritse, J. Goolkate, W. Goos, Bob Jesse, D. Hakkers, G. Hankamp, R. Hankamp, Bertus Hegeman, W.J. v.d. Hoek, B. Hulsebos, IVN Raalte, IVN-VWG Hardenberg, IVN-VWG Hellendoorn-Nijverdal, Hugh Jansman, K. van Kleef, A. de Kleine, Piet Kokke, S. Kooistra, P. Koopmans, Krikkink, A. Lassche, J. Lenferink, J. van Lenthe, Z. Juurlink, Cor Kroes, Harm Meek, A.J. Mulder, Jacob Musche, Natuurbeschermingsvereniging IJhorst-Staphorst, Natuurmonumenten, V. Nelemans, G. Niesink, G. Noorman, G. Noordman, P. Olde Dubbelink, M. Oogjes, M.H. Oude Veldhuis, Overijssels Landschap, P. Pol, E. Pullen, Regiopolitie IJsselland, H. Rengelink, Erik Rensen, J. Riezenbos, H. Roelofs, E. Rosendaal, K. Rosendaal, P. Roskamp, E. Ruessink, H. van Schaik, G.J.B. Scholten, Ton Schoorlemmer, Staatsbosbeheer, G. Stoeten, G.J. Timmer, Herman Veerbeek, K. te Velde, E.J. Veltink, Paul Voskamp, WBE Heino, WBE Holten, WBE Rossum, WBE Z-Eschmarke, W. Wijering, Dick Woets.

Summary: Breeding raptors in the province of Overijssel in 1995

The province of Overijssel covers 3928 km², of which some 9.4% is afforested. In 1995, raptor surveys of various intensity were carried out in 383 km-squares. Seven raptor species were found breeding, mostly Common Buzzards, Goshawks, Sparrowhawks and Kestrels (Table 1). Evidence of human persecution of raptors was collected in many parts of the province, varying from poisoning to illegal trapping, nest disturbance and shooting.

Adres: Stationsweg 3, 8011 CZ Zwolle

Adulte (links) en twee juveniele Boomvalken, Drouwenerzand, 10 augustus 1994 (Lutje de Jong)